

őket lövésre kapnom nem sikerült s csakhamar azután úgy el is tűntek, hogy többé minden utánuk való keresés hiábavalónak bizonyult.

Vörösfajú gébics (*Lanius senator*, L.).

CHERNEL ISTVÁN-tól.

Ujabban e gébicsfaj honi előfordulására vonatkozólag MOLNÁR LAJOS következőket közölte velem: «1892-ben a hidas-hollósi erdőben (Vas megye) a *Lanius senator* ♀ példányára akadtam, melynek fészket is — egy zápon maradt tojással és kikelt fiókákkal — sikerült megtalálnom s az öreget elejtenem. 1894. jun. 9-én ugyancsak a hidas-hollósi erdőben nevezett madárfaj ♂ példányát lőttem le. Mind a két példány bőre SCHLÜTER VILMOS-hoz Halléba került». Így tehát e gébicsfajnak hazánkban előforduló költését MOLNÁR LAJOS bizonyítá be először.

Néhány vonuló madárról, mely nálunk kitelel.

PFENNIGBERGER JÓZSEF-től.

A gróf FORGÁCH úr gondos madárvonulási megfigyeléseinek kidolgozását olvasván, látom, hogy a szakornithologusok a *vadgalambot* (*Columba oenas*) határozottan vonuló madárnak tartják. Legyen szabad tehát nekem erre a galambfajra vonatkozólag közölnöm, hogy én azt a télen át már többször láttam itt nálunk, de mindig csak olyan helyeken, a hol a megtöltött tengerigórék mellett magas, vén fák állottak; ily helyen nem egyes példányokat, hanem nagyobb csapatokat láttam. Havazó időjárás esetén ezt a galambot gyakrabban láttam, a mint a Keskenyerdőben, a görék mellett, éhezve a kanadai nyárfák ágain üldögélt.

A *mezei pacsirtára* vonatkozólag közölhetem, hogy f. é. január hó 7-én ebből a madárfajból egy csapatot az Albrecht-gáton láttam. A *búbospacsirtával* való összetévesztés lehetősége ki van zárva. Ekkor tájban már meglehetősen sok (körülbelül 9'') havunk volt; ezt én pontosan onnan tudom, mert január hó 4-én egy jókora vadkant nyomoztam és fekvő helyén el is ejtettem. A gát koronáját azonban, valamint a gát koro-

Aquila. III.

befommen. Bald darauf verschwanden sie gänzlich, so daß alles Suchen nach ihnen sich bald als erfolglos erwies.

Der rothköpfige Würger (*Lanius senator*, L.).

Von Steph. Chernel.

Neuerdings hat mir Herr Ludwig Molnár das heimliche Vorkommen dieser Würgerart betreffend folgendes mitgetheilt: «Im Jahre 1892 stieß ich im Hidas-Hollóser Walde (Comitat Vas) auf ♀ des *Lanius senator*, dessen Gelege es mir sammt einem faul gebliebenen Ei und den ausgefrohenen Jungen gelang in den Besitz zu bekommen und die Alte zu erlegen. Am 9. Juni 1894 erlegte ich ebenfalls im Hidas-Hollóser Walde das ♂ des genannten Vogels. Die Balge beider Exemplare erhielt Wilhelm Schlüter in Halle.» Somit hätte das erste Brüten dieser Würgerart in unserem Lande Herr Ludwig Molnár nachgewiesen.

Über einige übertwinternde Zugvögel.

Von Jos. Pfennigberger.

Ich habe die Bearbeitung der sorgfältigen Zugvogelbeobachtungen des Herrn Grafen Forgách gelesen und ersehe daraus, daß die Fachornithologen die *Hohltaube* (*Columba oenas*) als ausgesprochenen Zugvogel betrachten. Nun erlaube ich mir bezüglich dieser Taubenart die Mittheilung zu machen, daß ich dieselbe schon öfter den Winter über hier lebend gesehen habe, jedoch nur an solchen Orten, wo hohe, alte Bäume in der Nähe gefüllter Kukuruz-Csardaken sich befinden, und zwar nicht in einzelnen Exemplaren, sondern in größeren Flügen. Bei schneeiger Witterung habe ich diese Taube öfter hungernd auf den Ästen von kanadischen Pappeln in der Nähe der Csardaken in Keskenyerdő gesehen.

Bezüglich der *Feldlerche* theile ich mit, daß ich am 7. Jänner d. J. einen Flug dieser Vögel am Albrechtsdamme antraf. Verwechslung mit der *Saubenlerche* ist ausgeschlossen. Im allgemeinen hatten wir damals schon ziemlich viel Schnee (circa 9''); ich weiß dies genau, weil ich am 4. Jänner einen guten Keiler auf der Fährte verfolgte und im Lager erlegte. Am Damme hatte aber der Wind die Krone und die nördliche Kronenkaute

nának északi élet, a hol e madarak szemmel láthatólag nagyon nyomorogva tartózkodtak, a szél megszabadította a hótól. Ugyanaz nap láttam, ugyancsak ottan, egy *hósármányt* is, melyet e hó 5-én kis gyűjteményünk részére lelöttem.

Enyhe és hóban szükölködő esztendőkbén, a milyenek itten nem mennek ritkaság számba, alkalmam volt gyakran megfigyelni kisebb csapatokban a *seregélyeket* is.

Erdei szalonkát már január havában lőtünk, és pedig nemcsak egyes olyan példányokat, melyek a lövéstől megsérülve rekedtek itt, hanem ép és gyakran 5—6 drbot is.

Fürjet több ízben láttam és löttem december havában; sőt egyet löttem néhány évvel ezelőtt nagy hóban a bélyei parkban épenséggel január, vagy február havában.

Szurke gém, kócsag, kanalasgém és bölömbika, daczára a hónap és jégnek, megjelenik sokszor télen is nálunk, a mikor pl. a halak pipálnak és a jeget a széleken vagy egyébként kikezdi; ellenben *biborgémet, vakvarjút*, vagy a *kis kócsagot* itten soha sem láttam.

A *kis kárákatna* előfordul gyakran télen és pedig legtöbbször nagyobb számban, kivált ha a magas vízállás után a Duna télen apad és a rétségben nyílt folyóvizek támadnak, a melyeknek partja megnádasodik. A *nagy kárákatnát*, mely nyáron és ősszel itt van, télen soha sem észleltem itt.

Hasonlóképen megfigyeltem egyszer a *gólya* kitelelését, vagy helyesebben mondva, télen való előfordulását, és pedig Dárda községben, Körülbelől az 1879—1880-ik évi igen szigorú télen volt. Hogy e madár nappal mit művelt, hol tartózkodott, nem tudom, de többször láttam, midőn az erdőből kocsin haza tértem, hogy miként vonúlt egy régi csűrön lévő gólyafészekhez, a melybe aztán kotló madár módjára beletelepedett; délután 4 órakor a madarat már rendszeren a fészekben lehetett látni. Én mást nem tudok képzelni, mint hogy egy állatkedvelő, talán valamely korcsmáros, vagy mészáros marhabelekkel, konyhahulladékkal, vagy effélével tartották, melylyel életét tovább tengethette, úgy hogy már inkább egy félig megszelidült madárnak kell tartanunk. Mert, hogy a gólya jegen állva a pipáló, azaz levegő után kapkodó halakra leskelődnek és ezért vízről-vízre szállongana, nekem igen valószínűtlennek tetszik.

Ezeket az adataimat azért hozom itt fel, mert

schneefrei gemacht, wo die Vögel augenscheinlich nothleidend sich aufhielten. An demselben Tage sah ich auch einen Schneeammer daselbst, den ich am 5 d. M. für unsere kleine Vogelsammlung erlegte.

In milden, schneearmen Wintern — und diese sind hier nicht so ganz selten — habe ich auch schon oft kleine Flüge *Stare* gesehen.

Waldschneepfen haben wir schon im Jänner erlegt, und nicht etwa nur vereinzelt Exemplare, die vielleicht krank geschossen hier blieben, sondern öfter 5—6 Stück.

Wachteln habe ich zu öftern im December gesehen und geschossen. Eine erlegte ich sogar vor mehreren Jahren im Jänner oder Februar, bei tiefem Schnee in einer jungen Fichtengruppe des *Béllyer Parkes*.

Graue Reiher, Edel- und Löffelreiher und Rohrdommel erschienen öfter im Winter bei Eis und Schnee, wenn z. B. Fische auslugern und am Rande oder bei Stöcken das Eis aufwaschen, während ich den Purpurreiher, Nacht- oder Kleinen Silberreiher da nie sah.

Der Zwergkormoran kommt öfter im Winter, und zwar oft in größerer Anzahl, besonders wenn nach höherem Wasserstande im Winter die Donau fällt und sich im Niede fließende offene Wasserläufe mit rohrigen Ufern bilden. Den großen Kormoran, der im Sommer und Herbst da ist, habe ich jedoch im Winter nie bemerkt.

Auch die Überwinterung, oder besser gesagt, das Vorkommen des Storches im Winter habe ich einmal beobachtet, und zwar in dem Marktfladen Dárda. Es dürfte im Jahre 1879 auf 1880 gewesen sein, es war ein strenger Winter. Was der Vogel bei Tage trieb, wo er sich aufhielt und von was er lebte, weiß ich nicht, aber ich sah ihn öfter, wenn ich aus dem Walde nach Hause fuhr zu einem, auf einer alten Scheune befindlichen Storchenneste streichen, wo er sich nach Art brütender Störche hineinsetzte; um 4 Uhr Nachmittag konnte man den Storch schon regelmäßig im Neste sitzen sehen. Ich kann mir nichts anders denken, als daß ihm ein Thierfreund, vielleicht der Wirth oder Fleischhauer Rindseingeweide, Küchenabfälle oder dergleichen gab, womit er sein Leben fristen konnte, so daß er eigentlich mehr ein halbzahmer Vogel war. Denn daß der Storch am Eise stehend auslugernden Fischen, die nach Luft schnappen, auflauern und von Gewässer zu Gewässer suchend nachfliegen soll, scheint mir nicht recht wahrscheinlich.

Ich mache diese Mittheilung deswegen, weil ich

azt hiszem, hogy a madarak rendellenes kiteleléséről, vagy némely madárnak télen való előfordulásáról szóló közlemény eléggé érdekes.

Az ilyen áttelések, vagy vonulási megkésések adhatnak valószínűleg sokszor okot a szokatlánul korai madármegérkezésekről szóló jelentésekhez, mi által a madárvonulási megfigyelések munkálatai megnehezítettnek, megzavartatnak, ha ugyan az ilyen jelentések nem felületes észleleteken nyugszanak.

Muscicapa grisola.

KOSZTKA LÁSZLÓ-tól.

Ez a legyészfaj szomszédom házában, a füstifecske fészékében költött és talán a késői költés folytán csak egy fiókat nevelt, mely aztán augusztus hó 2-án kirepült. Az idő akkor hűvös volt és az eső is szakadt, a mikor azt a szomszédom elfogta és kalitkába zárva egy fára tette, hol aztán az anyja hűségesen táplálta.

Az anyának ide-oda való repkedése és csettegetése felköltötte figyelmemet és csakhamar megtudtam, hogy a madár szokatlan magaviseletének mi az oka: fiát kiszabadítottam és kertembe hoztam. S ettől az időtől fogva az elvonulásig mindig közelemben voltak, de a hímét sohasem láttam. Hogy az anya odaadó ápolását megkönnyítsem, hidegebb időben kikergettem, vagy összefogdosva kidobtam a konyhából néhány legyet, melyet az öreg a falról azonnal összeszedett, hogy megetesse vele a fiát. Ezt a vadászatot annyira megkedvelte az öreg, hogy abba később bele tanult a megerősödött fia is.

Az alatt az anyamadárnak valahogyan lába törött, hogy miként, azt nem vettem észre. Most ismét szomorúbb volt madaraim élete és talán ők voltak az utolsók, a melyek innen 1894. évi szeptember 19-én elköltöztek.

Gács (Nógrád vm.).

glaube, daß es genug interessant sei etwas über die abnormen Vogelüberwinterungen oder dem Auftreten gewisser Vögel in Winter zu hören.

Überwinterungen oder Abzugsverspätungen von Vögeln mögen wohl oft die Ursache von ungewöhnlich frühen Vogelankunftsmeldungen sein und erschweren und verwirren gewiß die Arbeiten über Vogelzugsbeobachtungen, oder werden derlei Meldungen als auf ungenauen Beobachtungen beruhend angesehen.

Muscicapa grisola.

Von Ladisl. Kosztká.

Dieser Fliegenfänger nißte im Hause meines Nachbarn u. zw. im Neste der Rauchschwalbe und hatte, vielleicht zufolge des späten Brütens, nur ein Junges, welches am 2. August ausgeflogen ist. Das Wetter war damals kalt und es regnete auch, so daß der Vogel ganz durchnäßt war, als ihm mein Nachbar fieng und in einem Käfig eingesperrt, auf einen Baum ausgehängt hat, wo er dann von seiner Mutter getreulich ernährt wurde.

Das Hin- und Herflattern, sowie das Gezetter des Vogels erweckte meine Aufmerksamkeit, und bald erfuhr ich, was die Ursache dieses ungewöhnlichen Verhaltens des Vogels sei: ich befreite sein Junges und brachte es in meinen Garten. Von nun verblieben sie bis zum Abzug immer in meiner Nähe, jedoch das Männchen sah ich niemals. Um daß ich der Mutter die Pflege erleichtere, trieb ich, oder sammelte und warf ihr aus der Küche einige Fliegen, welche sie von der Wand sofort absammelte und ihr Junges damit abfütterte. An diese Fliegenjagd hatte sich die Alte so angewöhnt, daß später ihr erwachsenes Junges dieselbe sich auch aneignete.

Mittlerweile brach dem alten Vogel der Fuß, jedoch auf welche Weise, daß konnte ich nicht beobachten. Nun war das Leben meiner Vögel wieder traurig und vielleicht waren sie die letzten, welche von da am 19. September 1894 abgezogen sind.

Gács (Com. Nógrád).